

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 13. An Inquisitor possit instituere sibi Vicarium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

de negligentia Inquisitorum extra textum in clem. haret. §. verum quia. vers. quod si odij.

Denique ob iniquitatem possunt etiam remoueri inquisitores, de qua loquitur hic Emericus num. 5. dum ait. vel si euidenter eis constiterit, quod pecunias extorserit modis illicitis. sub iniquitate ergo pono cum auctore primum auaritiam, & extortionem illicitam pecuniarum sacri officij prae textu. per textum in clem. 2. §. 1. de haret. & facit textus in l. illicitas. ff. de officio praesid. & in c. in tantum. & in c. audimus. de sim. tradit Bernardus Comensis in lucerna verbo, inquisitor. §. 10. & Franciscus Squillacensis tract. de fide cath. c. 53.

Nomine vero pecuniarum (vt obiter id dicam) hoc loco non solum intelligimus pecuniam numeratam aut casam, sed rem etiam quamcumque pretio est immobilis, vt ait optime Zabarella in dicta clem. 2. de haret. quod apertissime docet Hermogenianus in l. pecuniae nomine. ff. de verb. signi. Pecuniae nomen non solum numerata pecunia, sed omnes res tam soli quam mobiles, & tam corpora quam continentur. haec ille.

Rursum sub iniquitate colloco prauitatem, qua imponunt alicui crimen, vel suspicionem haereticis. de qua in clem. 1. §. verum quia. de haret. traditque Bernardus Comensis in lucerna verbo, inquisitor. §. 9. & alij communiter tum ibi, tum alijs locis.

Alijs quoque modis possunt per iniquitatem inquisitores in grauissimo & integerrimo tribunali delinquere, quos singulatim tradere non est artis. atque vt tandem finiam, nullae sunt causae ob quas possunt inquisitores remoueri, quae ad haec tria generalia capita non referantur.

Quod si queras a quo puniri debeant inquisitores, cum in causa sancti officij deliquerint, respondebo iure cautum esse in clem. 2. de haret. §. qui eandem vt a suis praelatis puniatur in hęc verba. Qui equidem praelati, inquisitores & commissarios praedictos reos inde repertos ab officijs amouere, et amotos alios punire debite seu corrigere teneantur. haec ibi.

Ceterum hodie sicut nec Praelati ordinum cōstituti, aut destituunt seu remouent Apostolicos inquisitores, vt supra q. 9. dictum est, ita nec eos puniunt, sed ea res ad Cardinales inquisitores generales in vniuersa republica Christiana delata est, ipsi enim culpabiles puniunt.

In Hispania praeses inquisitionis (quem Maiorē inquisitorem vocamus) inquisitores delinquentes coerec, quod iure videtur posse facere per textum in dicta clem. 2. de haret. quem paulo ante retulimus, & refert Emericus supra q. 10. huius partis. nibi hominis diplomate quodam Leonis V. Pontificis maximi id ei expressius indultum est.

Quibus tamen minime obstantibus quotiens domino Papae visum fuit ad Rom. curiam liberè potest quoslibet inquisitores quorumcumque regnorū vocare, & punire: cum sit omnium iudex, et inquisitores ab eo sint delegati, & ad eum spectet eorum causas delictaque cognoscere & coercere. quod si alij de eis cognoscant, id ex potestate à Papa contingit, quam quotiescumque voluerit, & auferre poterit, & ad se negotium auocare.

A Ex quibus sit consequens, minus decenter & vere Joannem Roiam tract. de haret. par. 2. tit. de priuilegijs inquisitorum, nu. 417. vers. itē inquisitores. dixisse, inquisitores non posse ad Rom. curiam citari; id enim absolute & simpliciter falsum est. Equidem non possunt inquisitores à quibusuis iudicibus, & pro quibusuis sicut alij quilibet ad Romanā curiam euocari, & à Romano Pontifice velut proprio & immediato iudice, & possunt quidē citari, & debent ipsi (nisi rebelles haberi velint) & obedire & coparere, nullis, indultis aut priuilegijs obstantibus quorum ope nullo pacto à Romani Pontificis iurisdictione eximi possunt.

Citari possunt inquisitores ad Romanam curiam.

B Postremo cum de puniendis inquisitoribus in causa sancti officij delinquentibus agitur, id obseruandum censeo quod beatus Thomas admebat 2. 2. q. 70. art. ad 3. argum. edisserens de coerendis Cardinalibus Rom. Ecclesiae, vt scilicet caueatur ne ex condemnatione, aut punitione alicuius eorum derogetur in opinione hominum dignitati & auctoritati sancti officij sacrosanctae & inquisitionis, quod est periculosius, quam impunitum relinquere aliquem peccatorem: nisi tale esset delictum vnde scandalū oriatur, ac propterea non esset impunitum relinquentium: cum enim inquisitores Apostolici multis ac praesertim sceleratis hominibus sint formidabiles & inuisi, si facile ac publice punirentur, non difficile eorum delicta à populo stulto & insana plebe in odium & dedecus sancti officij traherentur. itaq; cū necessitas punire inquisitores cogit, caute id fieri debet, ne in superiora incommoda prolabamur.

Caute sunt puniendi inquisitores.

C Et quod deterius est, ignorantia. Hęc verba in solo codice Illustriss. Cardinalis Sabelli reperiebatur, quae nullo pacto visa sunt omittenda, et satis est verisimile haec scripsisse Emericum, vt prioribus praecipua consentanea tradat. cum enim supra q. 1. huius partis dixerit, inquisitorē dēre esse eminenter eruditū, consequitur eum propter ignorantiam, seu imperitiā remoueri posse, vt paulo antea diximus.

N

DE INSTITVTIONE Commissarij Inquisitoris.

QVÆSTIO XIII.

An Inquisitor possit instituire sibi Vicarium.

Tertridecima quæstio est: Vtrū inquisitor possit sibi Vicariū seu Commissarium auctoritate Apostolica instituire? Respondemus q̄ sic: quia delegatus est domini nostri Papae, vt dictum est supra in hac par. 3. q. 4. & patet in c. Ne aliqui. de hareticis lib. 6. Delegatus autem potest subdelegare. C. de iudicijs. l. a iudice. & extra de offi. iudic. deleg. c. Super questionū. Possunt igitur Inquisitores subdelegare, & commissarios seu vicarios facere vel instituire, & hoc supponitur in capi. Multorum. de hareticis in clem. §. verum. vbi dicitur sic: Verum. & in fra: Episcopo & inquisitori praedictis, ac alijs ad

Relat. supra pag. 111.

M m dicti

dicti executionem officij substituendis ab eis in virtute sanctae obedientiae, & sub interminatione maledictionis aeternae praecipimus, &c. & supra co. c. s. porto. & eo. tit. in c. Nolentes. §. & tā ipsorum: ubi dicitur sic: Et tā ipsorum quā Episcoporum, seu capitulorum sede vacante, super hoc deputatis comillarijs quibuscumque, districtius iniungentes, &c. & infra: Notarij vero, & officiales dicti officij, nec non Fratres & socij Inquisitorum, & commissariorum ipsorum, qui dictos Inquisitores aut commissarios, &c.

COMMENT. LXII.

Non ineptē hanc quæstionem proposuit Emericus: quia olim & initio constitutus delegatus inquisitionis, & pauco post tempore dubitatum fuit, An inquisitores possent sibi vicarios, seu commissarios constituere. hodie tamen hæc res omni dubitatione caret, non modo per canones in hac quæstione ab Emerico citatos; verum et ob sequentia Pontificum rescripta: in primis vero per bullā Pij II. incipientem: Cū iam dudum missam ad Gabrielem de Barchinona inquisitorem Bononiensem, quā vidimus in Archiepiscopi inquisitionis Bononiensis. & per Bullā Clementis VII. missam ad Paulum Butigelam, quæ incipit: Cū sicut, ubi ita scriptum extat: Decernimus insuper, ut vestros vicarios siue commissarios instituere valeatis; viros vestra sententia prouidos, aptos, & idoneos, dummodo a tatis trigentesimum annum attigerint. hæc ibi. Refertur in libro privilegiorum ord. Prædicat. fol. 201. pag. 2. & in bullario literarū Apostolicarum pro officio inquisitionis in fine huius operis.

Quod si plura hæc spectata videre cupis, ea tradunt Decius in ca. cum causam. de appella. notabili 4. Antonius Butrius, Panormitanus, & ceteri in c. super quæstionem. §. si verus, de officio deleg. Bonifacius Vitallinus in clem. 2. de here. nu. 80. & seq. Godissalvus tract. de here. q. 7. nu. 12. Zanchinus de here. c. 30. & ibi Campogius. Repertorium inquisitorum verbo, commissio. Ioan. Roias in singu. fidei, sing. 97. Bernar. Comensis in lucerna verbo, inquisitor. §. 2. Simacas de cath. inst. tit. 34. nu. 29. & alij, ex quibus intelliges & delegatum posse subdelegare, & inquisitorem plenarie posse committere vices suas: quod & verum est, & sequenti commentarij fusius ostendemus.

QUESTIO. XIII.

An vicarij Inquisitoris ab ipso solo institui possint, & non ab eius prælatis.

Varta decima quæstio est: Vtrum solus Inquisitor possit in officio sibi tradito vicarios seu commissarios instituere; vel et magistri et Prouinciales Ordinis Prædicatorum, Ministri Generales & Prouinciales Ordinis Minorum illud possint?

Respondemus, quod solus potest inquisitor, & non dictorum ordinum præfidentes: quia præfidentibus nulla attribuitur potestas, seu iurisdictione prauitatis hereticæ officium exequendi: sed tantum attribuitur eis ministerijs inquisitorum personas eligendi, quia præsumitur, eos habere suorum fratrum notitiam pleniorē, ut dictum est supra par. ista. q. 10. Quare ipsi inquisitores, & non dictorum ordinum, præfidentes, sunt in dicto inquisitionis officio delegati, & consequenter ipsi inquisitores solum possunt sibi commissarios substituere, & subdelegare.

COMMENT. LXIII.

Practicam creandi Vicarios seu Commissarios luculenter ostēderat Emericus supra in principio huius 3. partis nu. 39. & multis sequentibus, at ex illis non liquebat huius difficultatis solutio, & propterea hoc etiam fuit declarandum. Unica vero conclusio re absolvit, videlicet à solis Inquisitoribus, non ab eorum prælatis, de quibus hic, posse creari commissarios seu vicarios. rō quæ vitur auctoritate est et certa, nec indiget amplius declaratione nostra.

Hanc quoque quæstionem Locatus transiit in suum opus iudiciale, verborum Vicarius.

Inquisitor non modo vnū aut alterū, sed plures interdum Vicarios aut Commissarios sibi constituere potest, cum eius diocesis seu prouincia late pateat, ac multa in ea ciuitates continentur. nam cum tunc inquisitor singulis per se interesse non possit, necesse est Commissarios in eis constituere.

Creabit vero in singulis vnum commissarium, virum prudentem, doctum, Christianum veterem, pium, & negotio aptum atque idoneum, sui vel alterius ordinis religiosum, aut clericū, & cularem, verbi gratia aliquem in ecclesia principali eius ciuitatis in dignitate constitutum, aut canonicum, quem proculdubio credit negotia fidei diligenter & iuxta canonicas sanctiones esse curaturū, iā qualis esse debeat inquisitoris Commissarius paulo post docet auctor q. 16.

QUESTIO. XV.

An Inquisitor vices suas alij plene committere valeat.

SUMMARIUM.

- 1 Inquisitor vices suas alij plene committere potest.
- 2 Vicarius inquisitoris nō potest Vicariū substituere.
- 3 Quānā sibi reseruare cōsueverint inquisitores.
- 4 Et cōmuni & priuato iure licet inquisitori plenarie committere vices suas.

Vintadecima quæstio est: Vtrum Inquisitor Vicario suo seu commissario, plenarie committere vices suas?

1 Respondemus quod sic; Nam inquisitor (ut dictum est supra par. ista. q. 13.) est delegatus domini nostri Papæ, ut patet in c. Ne aliquis de her. li. 6. Et ois delegatus potest subdelegare, et aliter plenarie committere vices suas, ut extra de officio iudic.